

Č.j.: MK 67410/2014

Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky

Úvod

Regionální funkce knihoven, poskytované podle § 2 písm. h) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), v platném znění¹, vycházejí z účelné dělby práce a koordinace odborných činností knihoven. Zaručují občanům dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky a přispívají k vyrovnání rozdílů v kvalitě těchto služeb obyvatelům měst a malých obcí.

Centrem systému knihoven je Národní knihovna České republiky, která vykonává koordinační, odborné, informační, analytické, výzkumné, standardizační, metodické a poradenské činnosti. V jejich rámci podle § 9 odst. 2 písm. g) knihovního zákona také celostátně metodicky řídí výkon regionálních funkcí a vyhodnocuje jejich plnění. V jednotlivých krajích podle § 11 odst. 3 - 4 knihovního zákona plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji krajská knihovna². Úkolem kraje je zajistit z peněžních prostředků svého rozpočtu plnění těchto funkcí.

V návaznosti na knihovní zákon vydává Ministerstvo kultury metodický pokyn k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Jeho účelem je přispět ke sjednocení postupu při výkonu regionálních funkcí knihoven a vytvoření příznivých podmínek pro poskytování podpůrných služeb základním knihovnám.

Obsah:

1. Vymezení pojmů
2. Cíle regionálních funkcí knihoven
3. Úloha krajské knihovny
4. Kritéria výběru knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí
5. Zásady pro rozdělení finančních prostředků na výkon regionálních funkcí knihoven
6. Standard pro výkon regionálních funkcí knihoven
7. Výkaz výkonu a financování regionálních funkcí knihoven
8. Zpráva o výkonu regionálních funkcí knihoven

Příloha:

Formulář výkazu výkonu a financování regionálních funkcí

¹Zákon 257/2001 Sb. ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). Dostupné z:
http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm&PHPSESSID=29b8a9012593a9d6dd8d77547d00e074

² Funkci krajské knihovny plní v Jihomoravském kraji Moravská zemská knihovna v Brně, zřízená Ministerstvem kultury, a na území hlavního města Prahy Městská knihovna v Praze, zřízená hlavním městem Prahou.

1. Vymezení pojmů

1. **Krajská knihovna** je součástí systému knihoven, plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven, je garantem kvalifikačního růstu pracovníků knihoven v kraji.
2. **Pověřená knihovna** je základní knihovna, zapsaná v evidenci Ministerstva kultury, která na základě smlouvy uzavřené s krajskou knihovnou plní regionální funkce v rozsahu a na území smlouvou vymezeném. Součástí této smlouvy je jmenovitý seznam obsluhovaných knihoven.
3. **Obsluhovaná knihovna** je základní knihovna nebo její pobočka, která poskytuje veřejné knihovnické a informační služby podle knihovního zákona a je zapsaná v evidenci Ministerstva kultury. Provozovatel obsluhované knihovny uzavírá s pověřenou knihovnou smlouvu o poskytování regionálních funkcí, v níž je označena jako jejich příjemce.
4. **Neprofesionální knihovna** je základní knihovna provozovaná příslušným orgánem obce s pracovním úvazkem knihovníka do 15 hodin týdně.
5. **Profesionální knihovna** je základní knihovna provozovaná příslušným orgánem obce s pracovním úvazkem knihovníka vyšším než 15 hodin týdně.
6. **Pobočka** je lokálně vyčleněná část základní knihovny, je organizační součástí této základní knihovny a pracuje pod jejím vedením.
7. **Regionální funkce** jsou funkce, v jejichž rámci krajská knihovna a další jí pověřené knihovny poskytují základním knihovnám především poradenské, vzdělávací a koordinační služby, budují výměnné fondy a zapůjčují výměnné soubory knihovních dokumentů a vykonávají další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb.

2. Cíle regionálních funkcí knihoven

1. Zajištění dostupnosti a rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky v souladu s celostátní koncepcí rozvoje knihoven.
2. Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí s přihlédnutím k jejich specifikům.
3. Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů a v souladu se Standardem VKIS³.
4. Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji.
5. Účelná dělba práce a koordinace odborných činností v kraji.
6. Efektivní využití veřejných finančních prostředků.
7. Garance průběžné aktualizace knihovního fondu knihoven provozovaných obcemi.
8. Udržení odborného standardu služeb v knihovnách regionu.
9. Garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven (celoživotní vzdělávání).

³ Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. *Informace pro knihovny* [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2011 [cit. 2012-09-23]. Dostupné z: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MetodVKIS_2011.htm

3. Úloha krajské knihovny v systému regionálních funkcí knihoven

Krajská knihovna plní a koordinuje regionální funkce v kraji, zejména:

1. Zpracovává krajskou koncepci rozvoje knihovnictví a koncepci vzdělávání pracovníků knihoven v kraji a koordinuje vzdělávání knihovníků v kraji.
2. Spolupracuje s krajským úřadem a navrhuje výši dotace a její rozdělení.
3. Přípravuje a uzavírá smlouvy s pověřenými knihovnami o přenesení výkonu regionálních funkcí.
4. Podílí se na naplňování regionálních funkcí, zejména
 - 4.1. Poskytuje poradenství a konzultace, vykonává metodické návštěvy v obsluhovaných knihovnách.
 - 4.2. Vyhodnocuje statistiku knihovnických činností za celý kraj.
 - 4.3. Hodnotí činnost knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby v kraji a toto hodnocení vydává v podobě výroční zprávy.
5. Vyplňuje výkaz o výkonu a financování regionálních funkcí v kraji s údaji ke dni 31. 12. (viz příloha).
6. Zpracovává výroční zprávu o výkonu regionálních funkcí knihoven v kraji (viz článek 7).
 - 6.1. Provádí sběr dat za kraj, vytváří krajský sumář výkazu a v elektronické formě jej nejpozději do 15. 3. následujícího roku odesílá Knihovnickému institutu NK ČR.
 - 6.2. V termínu daném krajským úřadem zasílá zprávu o plnění regionálních funkcí příslušnému odboru krajského úřadu a zveřejňuje ji na svých webových stránkách. Do 15. 3. následujícího roku tuto zprávu zasílá Knihovnickému institutu NK ČR.
7. Ve dvouletých intervalech vyhodnocuje plnění Standardu veřejných knihovnických a informačních služeb (dle Standardu pro dobrou knihovnu,⁴ článek 13).
8. Vytváří informační základnu pro výkon regionálních funkcí kraje.
 - 8.1. Buduje krajský webový portál pro knihovníky.
 - 8.2. Ve spolupráci s pověřenými knihovnami vytváří a aktualizuje adresář knihoven v kraji a podílí se na aktualizaci celostátního adresáře.
 - 8.3. Buduje knihovní fond odborné literatury z oblasti knihovnictví, informační vědy a souvisejících oblastí.
 - 8.4. Vydává metodické pokyny, případně knihovnický časopis, zpravodaj apod.
9. Zajišťuje celoživotní vzdělávání pracovníků knihoven v kraji a jejich informovanost o vývoji oboru.
 - 9.1. Organizuje porady ředitelů a metodiků pověřených knihoven, vzdělávací akce, semináře, školení aj. aktivity.
10. Je distribučním centrem pro rozšiřování materiálů potřebných pro rozvoj knihovnictví v kraji.
11. Je krajským centrem meziknihovnických služeb
12. Může vykonávat regionální funkce v rámci svého regionu přímo, aniž by jejich výkonem pověřila další knihovnu v kraji.

Při výkonu regionálních funkcí krajská knihovna spolupracuje s Knihovnickým institutem Národní knihovny ČR a Sekcí pro regionální funkce Sdružení knihoven ČR.

⁴ NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY - KNIHOVNICKÝ INSTITUT. Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. 2. vyd. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2013, 11 s. ISBN 978-80-7050-628-8. Dostupné z: http://knihovnam.nkp.cz/docs/bench/Standard_pro_dobrou.pdf

Kromě regionálních funkcí vymezených tímto standardem vykonává krajská knihovna a jí pověřené knihovny další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb.

4. Kritéria výběru knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí

Výběr knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí provádí krajská knihovna na základě stanovených kritérií, jejichž cílem je zajistit odpovídající úroveň vykonávaných regionálních funkcí takto vybraných knihoven.

1. Pokud pověřená knihovna není samostatnou právnickou osobou, pak i obec souhlasí s tím, aby byla knihovna pověřena výkonem regionálních funkcí. Za tímto účelem vytváří prostorové, personální a finanční podmínky pro výkon regionálních funkcí a spolupráci knihoven všech typů v rámci vymezeného regionu.
2. Pověřená knihovna prokazuje vysokou odbornou úroveň své činnosti, zejména:
 - 2.1. dodržuje všechny národní standardy v oboru knihovnictví a informační vědy, např. katalogizační pravidla RDA⁵, autority, Standard VKIS⁴ a další,
 - 2.2. kontinuálně buduje kvalitní knihovní fond včetně elektronických informačních zdrojů,
 - 2.3. má vytvořen kvalitní systém zpracování knihovních fondů a tvorby katalogů,
 - 2.4. provozuje automatizovaný knihovní systém, který respektuje všeobecné a knihovnické standardy a odpovídá nárokům dlouhodobé krajské koncepce rozvoje knihovnických a informačních služeb,
 - 2.5. předává a přebírá bibliografické záznamy do/ze Souborného katalogu ČR CASLIN,
 - 2.6. nabízí širokou škálu knihovnických a informačních služeb,
 - 2.7. zajišťuje kvalitní meziknihovní výpůjční, reprografické a informační služby pro vymezený region,
3. Pověřená knihovna má odpovídající pracovní kapacity k poskytování regionálních funkcí, zejména:
 - 3.1. pro zajištění výkonu regionálních funkcí je vyčleněn odpovídající počet pracovních úvazků,
 - 3.2. pro poskytování odborných konzultací a poradenství zaměstnává kvalifikované pracovníky zejména v těchto oblastech:
 - 3.2.1. ekonomika, účetnictví, pracovně právní otázky (žádosti o dotace, jejich realizace a vyúčtování atd.),
 - 3.2.2. výpočetní technika a využívání informačních technologií v knihovnách (předpoklad je vzdělání pracovníka na úrovni ECDL),
 - 3.2.3. automatizované knihovní systémy používané ve vymezeném regionu,
 - 3.2.4. akvizice, zpracování a uchování všech druhů dokumentů,
 - 3.2.5. jazykové znalosti (minimálně jeden pracovník s alespoň pasivní znalostí anglického jazyka),
 - 3.3. zajišťuje účast svých pracovníků na vzdělávání, koordinačních a poradních aktivitách v rámci kraje a na celostátních poradách k problematice regionálních funkcí.

⁵ Sada směrnic pro knihovní katalogizaci. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/standard1>

4. Má vytvořen informační základ pro poskytování regionálních funkcí, zejména:
 - 4.1. sleduje dění v oboru knihovnictví a informační věda a je členem elektronických knihovnických konferencí⁶ a dle potřeby i dalších speciálních elektronických konferencí,
 - 4.2. má na svých webových stránkách sekci určenou knihovnám, kde prezentuje informace a potřebné materiály pro knihovny a jejich provozovatele ve smluvním okruhu, zveřejňuje zde výkaz o výkonu a financování regionálních funkcí doplněný hodnocením využití přidělené dotace.
5. Má zajištěny specifické provozní podmínky pro výkon regionálních funkcí:
 - 5.1. skladové kapacity pro výměnný fond,
 - 5.2. dopravu pro potřeby výkonu regionálních funkcí (rozvoz knihovního fondu a dalších materiálů potřebných pro rozvoj knihovnictví v obsluhovaném regionu).

Minimální počet obsluhovaných knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje v rámci vymezeného regionu služby, stanoví krajská knihovna. Vychází přitom z charakteru regionu, celkového počtu obyvatel a knihoven, kvality a dostupnosti knihovnických a informačních služeb na daném území.

5. Zásady pro rozdělení finančních prostředků na výkon regionálních funkcí knihoven

1. Finanční prostředky na výkon regionálních funkcí knihoven lze poskytnout z rozpočtu kraje do rozpočtu příspěvkové organizace kraje (krajské knihovny) nebo provozovateli pověřené knihovny v kraji, na kterou byl výkon regionálních funkcí přenesen, z rozpočtu kraje do rozpočtu obce.
2. Provozovateli pověřené knihovny lze tyto finanční prostředky poskytnout pouze na činnosti vymezené ve smlouvě o přenesení regionálních funkcí⁷.
3. Výši finančních prostředků na zajištění regionálních funkcí knihoven stanoví kraj v souladu s krajskou koncepcí či stanovenými zásadami pro výkon regionálních funkcí. Rozdělení finančních prostředků každoročně navrhuje krajská knihovna ve spolupráci s krajem, po projednání s pověřenými knihovnami.
4. Při rozdělení finančních prostředků na zajištění regionálních funkcí knihoven se vychází z rozsahu a obsahu regionálních funkcí, které pověřené knihovny vykonávají. Přihlíží se k regionálním rozdílům a cílům stanoveným koncepcí rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v kraji.
5. Prioritní oblasti poskytování finančních prostředků na zajištění regionálních funkcí knihoven stanoví krajská knihovna po projednání s pověřenými knihovnami.
6. Pokud není rozhodnuto jinak nebo pokud nedojde k dohodě, rozdělí kraj finanční prostředky určené na zajištění regionálních funkcí knihoven na svém území takto:
 - 6.1. Z celkových finančních prostředků se odečte částka pro krajskou knihovnu na regionální funkce vykonávané v krajském měřítku (poradenská a konzultační činnost, krajská statistika knihovnických činností, vzdělávání knihovníků a další).
 - 6.2. Po odečtení částky podle 6.1 se postupuje následovně:

Z částky, která představuje 55% zůstatku finančních prostředků určených na zajištění regionálních funkcí, se stanoví průměrná částka připadající na jednoho

⁶ Např. konference „Knihovna“, „Region“ atd. Dostupné z:

http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_diskusni_konference.htm&PHPSESSID=93f4e455d330fdb3ccfc91cdf2567e1

⁷ Zákon č. 257/2001 Sb., § 11, odst. 4: Smlouva o přenesení regionálních funkcí na vybrané základní knihovny musí mít písemnou formu.

obyvatele kraje, přičemž se pro účely výpočtu odečte od celkového počtu obyvatel v kraji počet obyvatel krajského města kromě obyvatel integrovaných částí (tj. těch, v nichž pracuje pobočka městské knihovny, splňující kritéria neprofesionální knihovny). Každé pověřené knihovně přísluší finanční prostředky, které jsou násobkem počtu obyvatel území, na kterém zajišťuje regionální funkce, a stanovené průměrné částky na jednoho obyvatele kraje.

Z částky, která představuje 45 % zůstatku finančních prostředků určených na zajištění regionálních funkcí, se stanoví průměrná částka připadající na jednu základní knihovnu provozovanou obcí (včetně poboček) v kraji. Každé pověřené knihovně přísluší finanční prostředky, které jsou násobkem počtu základních knihoven provozovaných obcí (včetně poboček) na území, na kterém zajišťuje regionální funkce, a stanovené průměrné částky na jednu základní knihovnu provozovanou obcí v kraji.

- 6.3. Krajské knihovně, která vykonává regionální funkce také v konkrétním regionu, aniž by v něm pověřila výkonem regionálních funkcí další knihovnu, náleží nad rámec částky stanovené podle 6.1 také finanční prostředky, vypočtené pro daný region podle 6.2.
- 6.4. Krajská nebo pověřená knihovna může v rámci výkonu regionálních funkcí knihoven zajistit vybrané konkrétní služby (např. nákup, zpracování knihovnických fondů nakoupených z prostředků obce, revizi knihovnických fondů, konzultaci, distribuci výměnných fondů apod.) formou objednávky těchto služeb u jiné profesionální knihovny v kraji.

6. Standard pro výkon regionálních funkcí knihoven

Pro zajištění rovnoměrného výkonu regionálních funkcí v systému knihoven⁸ se stanoví standard jednotlivých druhů služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány. Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu těchto služeb. Při jeho aplikaci se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifikům jednotlivých krajů a jejich regionů. Standard představuje soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou naplňovány regionální funkce krajskými a pověřenými knihovnami:

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovnických fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů
6. Nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce
7. Servis automatizovaného knihovnického systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

⁸ Pokud je použit termín „knihovna“, vztahuje se toto označení na všechny knihovny evidované u Ministerstva kultury podle zákona č. 257/2001 Sb.

1. Odborné poradenství, plány, rozbory

Název služby	Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbory
Strategický cíl	Podpora zajištění všestranné kvality a rozvoje knihovnických a informačních služeb v knihovnách kraje
Charakteristika činnosti	<p>Poskytování odborných konzultací, rad a referencí, včetně metodických návštěv, a to ze všech oblastí knihovnické a informační činnosti a oblastí souvisejících s poskytováním veřejných knihovnických a informačních služeb, provozováním knihovny a nezbytných podpůrných činností. Praktická pomoc při řešení odborných problémů (především knihovnám malých obcí). Například</p> <ul style="list-style-type: none"> • zpracovávání projektů, analýz, koncepcí a plánů • zaškolení knihovníků (knihovnické činnosti, služby uživatelům, práce s automatizovaným knihovním systémem), • pomoc při budování knihovnických a informačních fondů, využívání meziknihovnických služeb, souborných katalogů a elektronických zdrojů, • pomoc při zavádění ICT (např. antivirové a kancelářské programy), • pomoc s tvorbou webové stránky knihovny, • pomoc při zpracování projektů předkládaných do výběrových dotačních řízení, • pomoc knihovnám zapojeným do soutěže Vesnice roku, • pomoc při zpracování plánů, rozborů, koncepcí knihoven, • pomoc při řešení problematiky legislativní, ekonomicko-hospodářské, provozní, stavební, vybavení knihoven apod. • metodická pomoc při přípravě kulturní a vzdělávací činnosti, při pořádání komunitních a dalších aktivit, setkávání seniorů, maminek apod. • podpora informovanosti veřejnosti a zřizovatelů o dění v obsluhovaných knihovnách, • propagace příkladů dobré praxe, oceňování úspěchů obsluhovaných knihoven
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Knihovny na území kraje, jejich zřizovatelé
Periodicita	Průběžně, metodická návštěva zpravidla 2 x ročně v každé obsluhované knihovně provozované obcí v kraji
Termíny	Dle plánu i aktuální potřeby
Poznámky	Jednou z forem poradenské a konzultační služby v rámci výkonu regionálních funkcí je webová stránka určená obsluhovaným knihovnám a také vydávání zpravodaje. Podobu výkazu o metodické návštěvě stanoví krajská knihovna.

2. Statistika a hodnocení činnosti knihoven

Název služby	Statistika knihovnických činností
Strategický cíl	Včasné, úplné a přesné shromáždění statistických údajů o činnosti obsluhovaných knihoven v kraji, jejich zpracování, vyhodnocení a využívání výsledků, hodnocení činnosti knihoven
Charakteristika činnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Metodická i praktická pomoc obsluhovaným knihovnám v kraji při zpracování statistických výkazů, sběr dat ze zpravodajských jednotek (základních knihoven), kontrola dat a jejich zpracování (uložení, sumarizace, analýza a další vyhodnocení), využívání výsledků. • Vyhodnocování standardu VKIS, konzultace k benchmarkingu knihoven, pomoc s uskutečněním průzkumů spokojenosti uživatelů • Zpracování výroční zprávy včetně výkazů výkonu a financování regionálních funkcí za příslušný region • Každoroční aktualizace údajů v Adresáři knihoven spravovaném NK ČR
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Obsluhované knihovny v kraji, pověřené knihovny, krajská knihovna, zřizovatelé uvedených knihoven, NIPOS – Národní a poradenské středisko pro kulturu, Národní knihovna ČR, Ministerstvo kultury
Periodicita	1x ročně v termínu daném zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, v platném znění, zpracování výkazů, využití průběžně
Termíny	leden, únor, březen - zpracování výkazů a sumářů, využití průběžně
Poznámka	V návaznosti na vyhodnocování standardu VKIS se doporučuje realizovat i ocenění nejlepších knihoven nebo knihovníků v rámci kraje.

3. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Název služby	Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
Strategický cíl	Zajištění celoživotního vzdělávání knihovníků a jejich informovanosti o aktuálním vývoji oboru jako podmínky dalšího rozvoje knihoven, vzájemné spolupráce a koordinace knihoven
Charakteristika činnosti	Vzdělávací akce, koordinační porady
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Pracovníci knihoven na území kraje
Periodicita	4x ročně porady ředitelů/pracovníků pověřených knihoven 2x ročně porady knihovníků profesionálních obsluhovaných knihoven 1x ročně porady, příp. semináře knihovníků neprofesionálních obsluhovaných knihoven Další vzdělávací akce (semináře, školení aj.) zajišťující nabídku odborného vzdělávání v rozsahu 48 hodin všem knihovníkům profesionálních a v rozsahu 8 hodin všem knihovníkům neprofesionálních knihoven v kraji. Objem vzdělávacích akcí pro pracovníky specializovaných knihoven není specifikován.
Termíny	Dle plánu vzdělávání stanoveného krajskou a pověřenou knihovnou s využitím nabídky institucí poskytujících vzdělávání knihovníků
Poznámka	Krajská knihovna v návaznosti na celostátní koncepci vytvoří plán zabezpečení profesního vzdělání a ve spolupráci s pověřenými knihovnami koordinuje vzdělávací aktivity v rámci kraje.

4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Název služby	Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace
Strategický cíl	Zajištění kvalitních, aktuálních a odborně zpracovaných knihovních fondů a jejich efektivní využití v obsluhovaných knihovnách kraje
Charakteristika činnosti	Akvizice, katalogizace a technická úprava výměnného fondu, tvorba souborů, jejich distribuce do knihoven, evidence pohybu výměnného fondu, aktualizace a vyřazování výměnných fondů
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Obsluhované knihovny, které o tuto službu požádají
Periodicita	Minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 60 svazky
Termín	Průběžně
Poznámky	Výměnný fond je dílčím knihovním fondem knihovny, která výměnný fond vytváří. Výměnný fond podléhá režimu evidence, revize a vyřazování knihovního fondu podle § 17 knihovního zákona č. 257/2001 Sb., v platném znění. Výměnný fond je možné v rámci aktualizace fondu obsluhovaných knihoven trvale deponovat v obsluhované knihovně.

5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Název služby	Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
Strategický cíl	Zajištění revize a aktualizace knihovních fondů v obsluhovaných knihovnách v kraji podle vyhlášky č. 88/2002 Sb., k provedení zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)
Charakteristika činnosti	Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů v obsluhovaných knihovnách, tj. při fyzické revizi, obsahové prověrce, dohledávkách, opravách, aktualizaci knihovního katalogu a dalších evidencí, zpracování protokolů o výsledku revize
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Neprofesionální knihovny a knihovny s pracovním úvazkem nejvýše 1,0 v kraji, případně další knihovny, které o tuto službu požádají
Periodicita	1x za 5 let – na vyžádání
Termíny	Dle plánu revizí pro obsluhovaný region (revize řádné i mimořádné), pouze u knihoven evidovaných Ministerstvem kultury podle knihovního zákona č. 257/2001 Sb., v platném znění
Poznámka	V rámci automatizace obsluhovaných knihoven a nasazování regionálních knihovních systémů se doporučuje směřovat k přechodu na automatizované vykonávání revizí v rámci kraje.

6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce

Název služby	Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce
Strategický cíl	Zajištění kvalitní akvizice a zpracování knihovních fondů. Motivace ke zvyšování objemu doplňování knihovních fondů a/nebo k zajištění finanční spoluúčasti provozovatelů knihoven (obcí) při tvorbě výměnných knihovních fondů
Charakteristika činnosti	Akvizice, profilace, katalogizace a technická úprava knihovního fondu, jeho distribuce do knihoven, provádění odpisů
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Obsluhované knihovny regionu, které na tuto službu uzavřely smlouvu s pověřenou knihovnou
Periodicita	Dodávání zpracovaných knihovních fondů pověřenou knihovnou dle uzavřené smlouvy
Termíny	Průběžně
Poznámky	Komplexní nákup a zpracování knihovních fondů jsou realizovány na základě smluvních vztahů s provozovateli knihoven (obcemi). Knihovní fondy jsou majetkem obcí, které si tuto službu smluvily a poskytly na ni finanční částky. Knihovní fondy mohou být použity na podpůrné cirkulační služby, ale zůstávají majetkem těchto obcí, není-li ve smlouvě stanoveno jinak. Počet obsluhovaných knihoven stanoví krajská knihovna ve své krajské koncepci regionálních funkcí.

7. Servis automatizovaného knihovního systému (AKS)

Název služby	Servis AKS využívaného pro výkon regionálních funkcí
Strategický cíl	Zajištění servisních služeb pro obsluhované knihovny kraje, zvýšení racionalizace jejich služeb
Charakteristika činnosti	Zajištění servisních služeb AKS v částech, které jsou využívány k plnění regionálních funkcí (katalogizace, revize knihovních fondů a automatizované agendy výměnných souborů včetně provozu regionálního automatizovaného knihovního systému). Zaškolení pracovníků při práci s příslušnými moduly. Roční údržba, případně upgrade. Metodická a praktická pomoc při zavádění regionálního automatizovaného knihovního systému.
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Pověřené i obsluhované knihovny na území kraje
Periodicita	Průběžně
Termíny	Dle plánu a aktuální potřeby
Jiná měřítko	Finanční prostředky lze poskytnout pouze knihovnám používajícím AKS, který splňuje knihovnické a technické parametry
Poznámka	Základní servisní služby knihovnického software mohou být poskytovány na základě smluvních vztahů.

7. Výkaz výkonu a financování regionálních funkcí knihoven

1. Krajská knihovna a knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí vyplní jedenkrát ročně ke dni 31. 12. výkaz o výkonu a financování regionálních funkcí. Formulář výkazu včetně vysvětlení pojmů je uveden v příloze. V jednotlivých rubrikách výkazu se uvádí prostá čísla bez teček a písmen.
2. Krajská knihovna zpracovává krajský sumář výkazu, který je nedílnou součástí výroční zprávy o výkonu regionálních funkcí knihoven v kraji.
3. Vyplněné formuláře jednotlivých výkazů a krajský sumář v elektronické formě v tabulkovém procesoru MS Excel odešle krajská knihovna za všechny knihovny vykonávající regionální funkce v termínu do 15. 3. následujícího roku Knihovnickému institutu Národní knihovny ČR a příslušnému odboru krajského úřadu.

8. Zpráva o výkonu regionálních funkcí knihoven

1. Krajská knihovna ve spolupráci s pověřenými knihovnami zpracovává výroční zprávu o výkonu regionálních funkcí v příslušném kraji.
2. Výroční zpráva zahrnuje komplexní hodnocení výkonu regionálních funkcí ke dni 31. 12. a porovnání jejich plnění se standardem regionálních funkcí knihoven.
3. Krajská knihovna zašle výroční zprávu v termínu do 15. 3. následujícího roku Knihovnickému institutu Národní knihovny ČR a příslušnému odboru krajského úřadu.
4. Výroční zpráva je do 31. 3. následujícího roku zveřejněna na webové stránce krajské knihovny.
5. Doporučená osnova výroční zprávy:
 - a. Cíle regionálních funkcí v daném roce (formulovány v krajské koncepci regionálních funkcí, v písemných smlouvách o pověření výkonem regionálních funkcí, příp. se uvádí plánované základní kvantitativní parametry),
 - b. Hodnocení jednotlivých regionálních funkcí – poradenská a konzultační činnost, statistika, vzdělávání, tvorba výměnného fondu, další regionální funkce porovnání se standardem, krajskou koncepcí výkonu regionálních funkcí, stanovenými cíli, zhodnocení podílu krajské knihovny a jednotlivých pověřených knihoven, zjištěné problémy výkonu jednotlivých regionálních funkcí atd.),
 - c. Hodnocení financování a personálního zajištění regionálních funkcí,
 - d. Výkaz výkonu a financování regionálních funkcí je nedílnou součástí výroční zprávy (krajský sumář včetně kopií výkazů krajské knihovny a jednotlivých pověřených knihoven).

Národní knihovna ČR zpracuje v termínu do 30. 6. následujícího roku celkovou zprávu o výkonu regionálních funkcí knihoven v rámci České republiky. Zprávu zašle Ministerstvu kultury, všem krajům, krajským knihovnám a zveřejní ji na svých webových stránkách.

Tento metodický pokyn nahrazuje Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky ze dne 12. 1. 2005.

V Praze dne 12. 12. 2014

.....
Mgr. Blanka Skučková
vedoucí oddělení literatury a knihoven

Blanka Skučková

Příloha: Formulář výkazu výkonu a financování regionálních funkcí

0	Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	Rok
1	Kraj	
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet pověřených knihoven)	
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	
4	Počet obsluhovaných knihoven	
5	Poradenská a konzultační činnost	
6	počet obslužených knihoven	
7	počet poskytnutých konzultací	
8	počet metodických návštěv	
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01	
10	počet obslužených knihoven	
11	počet zpracovaných statistických výkazů	
12	Vzdělávání knihovníků, semináře	
13	počet obslužených knihoven	
14	počet všech vzdělávacích akcí	
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	
16	počet všech účastníků	
17	z toho (z ř. 16): počet účastníků akcí v rámci RF	
18	počet všech vyučovacích hodin	
19	z toho (z ř. 18): počet vyučovacích hodin v rámci RF	
20	Porady	
21	počet obslužených knihoven	
22	počet akcí	
23	počet účastníků	
24	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
25	počet obslužených knihoven	
26	počet revidovaných knihovních jednotek	
27	počet revidovaných knihoven	
28	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF	
29	počet obslužených knihoven	
30	počet nakoupených knihovních jednotek	
31	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF	
32	počet obslužených knihoven	
33	počet zpracovaných knihovních jednotek	
34	Výměnný fond (v knihovních jednotkách)	
35	stav výměnného fondu k 31. 12.	
36	roční přírůstek výměnného fondu	
37	roční úbytek výměnného fondu	
38	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	
39	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků obce	
4039	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	
4-10	Cirkulace výměnného fondu	
42	počet obslužených knihoven	
43	počet expedovaných souborů	
44	počet svazků v souborech	
45	Servis automatizovaného knihovního systému	
4-65	počet knihoven pro, které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	
47	počet akcí, zásahů	
48	Doprava v rámci výkonu RF	
49	počet obslužených knihoven	
50	počet ujetých km	

	Výkaz financování regionálních funkcí knihoven (pouze z finančních prostředků kraje)	Rok
51	Kraj	
52	Název knihovny	
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	
54	z toho: nákup knihovního fondu	
55	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	
56	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	
57	Cestovné (číslo účtu 512)	
58	Ostatní služby (číslo účtu 518)	
59	z toho: doprava	
60	z toho: servis výpočetní techniky	
61	z toho: nákup licence na el. zdroje	
62	z toho: nákup knihovnických služeb	
63	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	
64	v tom: platy zaměstnanců	
65	v tom: ostatní osobní náklady	
66	Zákonné sociální a zdravotní pojištění (číslo účtu 524)	
67	Sociální náklady (zákonné a jiné s.n.) (číslo účtu 527 a 528)	
68	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	
69	Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 53, 55 - 58, 63, 66 - 68)	
70	Provozní náklady celkem (součet ř. 53, 55 - 58, 63, 66 - 69)	
71	Investiční náklady	
72	Náklady celkem z krajské dotace (součet ř. 70 a 71)	
73		
74	Přídělená dotace (krajská)	
75	Vráceno	
76		
77		
78		
79		
	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	Rok
80		
81	Náklady za rok	
82	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	
83	z toho: na nákup knihovního fondu	
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	
85	V tom: platy zaměstnanců	
86	V tom: ostatní osobní náklady	
87	Zákonné sociální a zdravotní pojištění (číslo účtu 524)	
88	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82, 84, 87)	
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84, 87, 88)	
90	Investiční náklady	
91	Náklady celkem (součet ř. 89 + 90)	
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování*	
93	Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř. obcí)	
94	Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř. obcí)	
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)**	Rok
95		
	Celkové částky, které knihovny získaly v roce	

96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ***	
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	

*Řádek 93 a 94 vyplňují jen ty pověřené a krajské knihovny, v jejichž obvodě obce přispívají na nákup KF pro své knihovny (viz činnost v ř. 28 a ř. 31)

**Řádky 96 a 97 vyplňují ty pověřené a krajské knihovny, jejichž obsluhované knihovny získaly v rámci krajských grantových programů dotace na rozvoj a činnost mimo program RF:
v ř. 96 jsou uvedeny dotace z **jakéhokoliv** krajského grantového programu, které knihovny získaly
v řádku 97 jsou uvedeny dotace z krajského grantového programu, které knihovny získaly
a který byl krajem vyhlášen **výhradně** na podporu knihoven a zároveň není součástí financí na RF.

***Řádky 99 a 100 vyplňují ty pověřené a krajské knihovny, v jejichž obvodu přispívají obce i na nákup do výměnného fondu (viz výměnné fondy v ř. 39)

DEFINICE položek výkazu

Pro práci s výkazem regionálních funkcí platí definice podle statistického výkazu KULT

Počet obsluhovaných knihoven = knihovny, se kterými pověřená knihovna uzavřela smlouvu o poskytování služeb v rámci výkonu regionálních funkcí, nebo knihovny uvedené na seznamu, který tvoří nedílnou součást smlouvy mezi krajskou knihovnou a pověřenou knihovnou. Jedná se zejména o knihovny provozované obcemi. Krajská knihovna uvede údaj, který je součtem všech obsluhovaných knihoven v rámci kraje.

Počet obslužených knihoven = knihovny nebo její pobočky, kterým byla ve sledovaném období poskytnuta určitá služba v rámci výkonu regionálních funkcí krajskou nebo pověřenou knihovnou. (Např. zúčastní-li se zaměstnanci městské či vysokoškolské knihovny jednoho nebo více odborných seminářů pořádaných v rámci výkonu regionálních funkcí, zaznamenává se tato knihovna jako jedna obslužená knihovna. Obdobně se postupuje u každé služby zvlášť.)

Počet pracovníků zajišťujících RF = uvádí se celoroční průměrný přepočtený počet zaměstnanců, kteří zajišťují výkon regionálních funkcí. Průměrná délka měsíční pracovní doby je 174 hodin. Uvádí se pouze počet pracovníků, jejichž mzdy jsou hrazeny výhradně z finančních prostředků na zajištění regionálních funkcí.

Poskytnutá konzultace = vykazují se pouze konzultace a jiné poradenské činnosti, které se poskytují knihovnám, jejich zaměstnancům a také zřizovatelům knihoven a které si vyžádají alespoň 0,5 hodiny pracovního času nezávisle na tom, zda jsou poskytovány ústně či písemně. Nezahrnují se konzultace poskytované běžným uživatelům knihovny nebo vlastním zaměstnancům.

Metodická návštěva = konzultace a jiná poradenská činnost, která je poskytnuta přímo v pověřené nebo obsluhované knihovně a je spojena s výjezdem pracovníka z krajské nebo pověřené knihovny. Zahrnuje také zaškolování pracovníků. Konzultace poskytnuté při metodické návštěvě se již nezapočítávají do běžných konzultací (viz výše). Z metodických návštěv je zpracován zápis.

Vzdělávání knihovníků, semináře = pokud je seminář či jiná vzdělávací aktivita koncipována jako vícedenní, vždy se zaznamenává pouze jedenkrát, ale odliší se počtem vyučovacích hodin.

Výměnný fond = účelově budovaný knihovní fond, který je formou výměnných souborů zapůjčován obsluhovaným knihovnám. Zahrnuje knihovní fond budovaný z finančních prostředků kraje na regionální funkce, popřípadě z finančních prostředků, které za tímto účelem krajské knihovně a pověřeným knihovnám poskytují provozovatelé (obce) a z jiných zdrojů (dary apod.)